

Varbūt tāpēc S. Putāna dzejoļos manāms noteikta stila, dzejas tehnikas gatavības trūkums, kāpēc vairāki dzejoļi viņa krājumos nevarētu vis būt par tādiem nosaukti, jo visai maz viņi īsto dzeju atgādina. Tomēr daļa S. Putāna dzejoļu strauja entuziasma pilni, rakstīti ar īstu sajūsmu. Šie dzejoļi arī lasītāju spēj iejūsmināt, pie kam nemanot tiek aizmirstas dzejoļu tehniskās nepilnības.

S. Putāna dzejoļu galvenais un arī vērtīgākais motīvs — Latgales nabadzīgā mazzemnieka un strādnieka trūcīgā dzīve, kur vairāk bēdu, bada un asaru, kā saules dienu, smaidu un laimes. Izlasot šādus S. Putāna dzejoļus, tiek tuvāka, saprotamāka no Laimas māmuļas apieto, aizmirsto trūkcietēju pasaule. Dzejo S. Putāns arī par mīlas pārdzīvojumiem, par dzimtenes dabu, par saviem dzīves uzskatiem, par dzīves iekārtu. Bet šiem Putāna dzejoļiem maz litera-

riskas vērtības, jo viņos nav sajūsmas, kāpēc arī tehniskie trūkumi kļūst daudz redzamāki.

Savā pirmā dzejoļu krājumā (Dainas myusu jaunotnei), runājot par ticību un reliģiju, S. Putāns ir reliģijas un ticības aizstāvis (Tīm, kas Dīvam natic — Dainas myusu jaunotnei, 27 lp.), bet krājumos „Tavā vārdā“ viņš reliģiju un ticību noteikti noliedz un nosoda. Neapstājoties šoreiz tuvāk pie tā, kuŗš uzskats — reliģijas aizstāvēšana, vai viņas noliegšana — tas pareizākais, tomēr jāatzīmē, ka tāda krasa uzskatu maiņa neilga laika sprīdī nevar liecināt par dzejnieka uzskatu noteiktību un rakstura stingrību.

Labākie S. Putāna dzejoļi, kā „Uz Daugavas krasta“, „Pi vacos pils“ (krājumā „Dūmas un nūpyutas“) u. c. ir ļoti iecienīti un populāri Latgales jaunatnes aprindās.

M. Apeļs.

E. Felsbergs. Grieķu vāzu gleznas. Valtera un Rapas A/S. izdevums. Rīgā, 1927. 147 lp.

Labi izpildītos attēlojumos autors iepazīstina ar gaŗu virkni smalkjūtīgi izvēlētām raksturīgākām vāzēm, kuŗu starpā cienītājs atradīs ne mazumo pasaulslavenu paraugu no Berlīnes, Londonas, Parīzes muzejiem, tāpat Itālijas, Spānijas, Krievijas kolekciju meistartraukus, nerunājot vēl par Atēnu vāzēm. Liels un svarīgs sengrieķu mākslas posms attīstās mūsu acu priekšā, un bez vāzu gleznām autors ieved lasītāju arī košajā grieķu mītu pasaulē.

Teicams ir autora nolūks, iemācīt iesācēju „redzēt“ gleznas un tanīs tēloto, un viņam tas arī izdevies pilnā mērā. Tāpat mākslas mītoloģijas ziņā lasītājs iegūs daudz.

Bet kāpēc autors tik skops ar aizrādījumiem, kas attiecas uz tiri māksliniecišķo pusi? Bez šaubām, mākslas lietpratējs atradīs daudz ko pats, bet popularizēšanas labā vajadzētu dot vairāk aizrādījumu, pp. uz zīmējuma smalkumiem, uz mākslu, ar kuŗu iekomponēts apaļā traukā tēlojums, kas pēc dabas piemērots plāksnei un četrstūrainam laukumam.

Ir apstrīdams, vai senās Krētas māksla ir grieķu radīta, bet ziedojoŗt viņai atsevišķu nodaļu, autoram vajadzēja devīgākam būt, jo daŗs no lasītājiem labprāt gribēs zināt vairāk par Krētas savādiem traukiem, kas izgreznoti divaini naturalistiskiem zīmējumiem, gan pārsteidz ar meistariskiem stilizējumiem. Žēl arī, ka autors nav aizrādījis uz

grieķu vāzu tālāko attīstību. Sarkanfigurainās vāzas dzīvo ilgāk, nekā sacīts grāmatā. Vēlāk laka zīmējumu vietā parādās citi greznošanas paņēmieni, kā reljefi (tie ir sudrabtrauku pakaldarinājumi neturīgāko aprindu prasībām) un ūdenskrāsu gleznojumi māla vāzās. Viena tāda akvarelvāza atrodas Rīgā, Māras baznīcas muzejā. Tad māla trauku vietā parādās stikla vāzas, nereti ar brīnišķīgi krāsainiem zīmējumiem. Par šo attīstību, ko pārdzīvojusi grieķu pielietotā rūpnieku māksla vairākos gadu simteņos, grāmatā nekas nav sacīts.

26. lp. par „stabiliem atribūtiem“ sacītam nevar piekrist. Archaiskā laikā visus dievus tēlo ar bārzdu, tā tad arī Apollonu. Tikai vēlākos laikos sāk veidot viņus kā jaunekļus. 79. lp. nav izskaidrots, kas ir psyktērs, 136. lp. — kas ir alabastrs, stlengida; turpretim 102. lp. atkārtots stamna zīmējums, kas jau atrodams 9. attēlojumā. Lai nebūtu pārpratumu, 135. lp. vajadzēja izskaidrot, ka sengrieķu laikos ar vārdu „paidagogs“ apzīmēja vergu, kas pavadīja sava saimnieka dēlu uz skolu, apmēram kā savulaik krievu ģaģka (дядька). Miluļa ierakstu (67. lp.) parasti tulko „Leags ir skaists“, jo originalā īpašības vārds stāv predikatīvā vietā.

Grieķu īpašvārdu transkripcijā vietu vietās vienlīdzības nav. Vairāki vārdi rakstīti citādi, nekā „Grieķu īpašvārdu“ sarakstā, bet sevišķi uzkrīt formas, kā „jonieši“ vai „Jasons“, kur katrā ziņā vajadzēja ievērot, ka grieķu iota cieta patskaņa priekšā ir vienmēr silbiska (tā tad ionieši, Iasons). Vairākkārt uzkrīt drukas kļūdas hitons (vajaga chitons) un Kytara (vajaga Kitara).

Ir manāms, ka dažās vietās ārējie apstākļi nav ļāvuši autoram sniegt

lasītājam visu sagatavoto vielu, tā piem. vairākiem gleznu aprakstiem trūkst attiecīgie attēlojumi, un dažām reprodukcijām vajadzēja būt lielākām. Cerēsim, ka otrs izdevums iznāks jo bagātīgi kuplināts tekstā un attēlojumos.

E. Dīls.

Prof. J. Plāķis. *Leišu valodas rokas grāmata*, Ievads, gramatika, teksti, vārdnīca un pielikums (prūšu teksti un vārdnīca). Valtera un Rapas a/s. izdevums. Rīgā, 1926. XXVIII, 332 lp.

Plāķis pats ļoti labi runā leišu valodu un pa gadu gadiem brīvlaikos ir apceļojis Lietuvu, tā kā viņš, kā vēl reti kāds no zinātniekiem bez viņa, arī praktiski ir iepazinies ar leišu dialektiem. Pie savas „Leišu valodas rokas grāmatas“ viņš, tā tad, ir ķēries, būdams labi sagatavots.

Ka šāda grāmata latviešu valodā vajadzīgu, par to lieki būtu runāt. Neviens latviešu students, kas savu mātes valodu grib vēsturiski saprast, nevar bez leišu valodas iztikt. Ar šo darbu Plāķis ir novērsis patiesu trūkumu. Students atradīs tur visu, kas viņam vajadzīgs. Bet rokas grāmata nav domāta iesācējiem; tās lietošana prasa ne mazumu valodniecsiku priekšzināšanu.

Ievadā (no XV—XXVII lp.) sacerētājs dod īsu pārskatu par leišu valodas novadu un viņas dialektiem, kā arī par leišu rakstniecību, vienmēr uzdodams avotus un literatūru attiecīgā jautājumā, tā kā vajadzības gadījumā viegli var gūt plašāku pārskatu.

Telpu ierobežojuma dēļ varu pie šīs un pārējām grāmatas nodaļām sev atļaut tikai dažas piezīmes. Labprāt būtu ieņēmis stāvokli pret dažādiem jautājumiem, jo sacerētājs rīkojas ar plašu paša